

ПОЛІВАРІАНТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО МИСЛЕННЯ В СОЦІОКУЛЬТУРНИХ РЕАЛІЯХ

Актуальність теми. Сучасне українське суспільство переживає період усебічної трансформації в економічному, політичному і духовному житті. Вивчення трансформаційних процесів, які охоплюють економіку в цілому як певний загальнолюдський спосіб буття і мислення, неможливе без урахування реального контексту їх перебігу, особливостей процесу соціокультурних змін. У нинішній ситуації осмислення процесів сучасного економічного життя виявляється неповним – «іманентне» дослідження, здебільшого, дозволяє дійти висновку про суто негативний, переважно деструктивний характер нових тенденцій, переважання хаосу над порядком, неможливість покладатися на універсальні закони, недоцільність розгляду важливих фактів поза соціокультурним контекстом. Дослідження поліваріантності економічного мислення не можна вважати однією, з так званих, вічних філософських проблем. Соціально-філософський аналіз економічного мислення і його соціально-історичних модифікацій дозволяє виявити його типологічну поліваріантність, його різноспрямованість, як активізуючу, так і аксіоматичну, розкрити багатовимірність його впливу на соціокультурне буття. В сучасних умовах загострення глобальної економічної кризи і пошуку шляхів виходу із неї поліваріантність економічного мислення набуває амбівалентного характеру [1, с. 3]. **Об'єкт дослідження.** Сучасне економічне мислення як основа розвитку соціо-економічного буття людства. **Предмет дослідження.** Поліваріантність економічного мислення у сучасних соціокультурних реаліях [1, с. 5]. **Мета дослідження:** вивчення соціально-філософської концепції поліваріантності економічного мислення, особливостей його соціально-історичних модифікацій на основі розкриття сутності і змісту економічного мислення як соціального явища і процесу, виявлення джерел і чинників його генезису в умовах глобалізації. **Завдання дослідження:** здійснити соціально-філософський аналіз онтологічних витоків економічного мислення, передумов його розвитку і особливостей історичного генезису; проаналізувати особливості форм та характеристик економічного мислення в сучасних перехідних суспільствах [1, с. 5-6]. Людина є соціоприродною істотою, єдністю біологічного та духовного начал. Особливою формою суспільної свідомості є економічна свідомість. У ній відображені економічні знання, теорії, оцінки соціально-економічної діяльності й суспільні потреби. Економічна свідомість являє собою сукупність економічних знань, ідей, поглядів суб'єктів господарювання, які виражають своє відношення до різних явищ економічного життя суспільства в конкретний історичний момент часу. Економічна свідомість не обмежується відображенням соціально-економічного буття. Одним із найважливіших активів економічної свідомості є *економічне мислення*, яке відтворює економічне життя у властиво специфічних економічних поняттях. Економічне мислення – це пізнання сутності економічних процесів, виявлення їхніх закономірностей за допомогою розумових операцій і реалізація економічних знань [2]. Визначальним фактором змісту економічного мислення є характер існуючих відносин власності, уміння знаходити оптимальні для зростання ефективності окремого підприємства. Розрізняють два типи економічного мислення: шаблонне (рішення приймається на рівні здорового глузду) і творче (пов'язане з виробленням нових методів розв'язання певних завдань та досягнення мети, критичний підхід до існуючих економічних форм тощо). Важливою умовою формування правильного економічного мислення є усвідомлення людиною національної ідеї, духу народу [3]. Також воно формується під безпосереднім впливом цілого ланцюжка елементів економічної структури суспільства. По-перше, на ступені зрілості економічного мислення позначається безпосередньо наявна система економічних законів з відповідним механізмом дії і використання. Чим повніші знання про економічні закони, у їхній складній суперечливій взаємодії, співвідношенні, тим повно ціннішим є економічне мислення. У цьому й полягає один з аспектів діалектичної єдності об'єктивного і суб'єктивного в економічному житті. По-друге, економічне мислення опосередковане всією системою економічних взаємин, що виступає свого роду наступним рівнем усвідомлення економічних процесів і явищ. По-третє, факторами, що безпосередньо формують економічне мислення, є потреби, їх усвідомлення у формі інтересів, цілей, бажань тощо. Економічне мислення, розкриті як економічне пізнання економічного життя, формується подвійно. З одного боку, його варто аналізувати на рівні формування економічної свідомості теоретичним шляхом, тобто засвоєння, за рахунок різних форм руху економічної інформації (засоби масової пропаганди, різні освітні форми). З іншого боку – на рівні повсякденної свідомості. Між цими двома рівнями формування економічного мислення маємо те спільне, що зумовлює їхню єдність і не дає змоги жорстко протиставляти одне одному, але маємо і специфіку, що визначає певні грані економічного мислення – теоретичного аспекту й повсякденного прояву [4]. **Висновок.** Економічна свідомість є осмислення, усвідомлення людьми економічної діяльності, взаємодій та відносин, відображення економічної дійсності, а економічне мислення є його вираженням. Основні характеристики економічного мислення: Економічне мислення відтворює в теоретичній формі різні явища. Економічне мислення понятійно описує деяку задану предметність. Економічне мислення орієнтоване на вирішення економічним суб'єктом конкретних господарських ситуацій [5].

Список використаних джерел

1. Разумовський С. О. Поліваріантність економічного мислення в соціокультурних реаліях : автореф. дис... д-ра філософ. наук: 09.00.03 / С. О. Разумовський; Ін-т вищ. освіти АПН України. К., 2009. 36 с.
2. Економічна свідомість, економічне мислення URL:https://pidru4niki.com/88013/politekonomiya/ekonomichna_svidomist_ekonomichne_mislennya
3. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: ...С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. К.: Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.
4. Економічне мислення: поняття, місце в економічній структурі суспільства URL: <https://buklib.net/books/25811/>
5. Роль економічної науки у формуванні професійних компетенцій економіста URL:<https://works.doklad.ru/view/9nmcNGAIWKw/all.html>